

Het Bisdom Kamerijk

Stad

Gesticht door de Romeinen, werd Kamerijk in de 5e eeuw de hoofdstad van een Frankisch koninkdom. Gelegen op de rechteroever van de Schelde, was het reeds in de 6e eeuw de zetel van een bisschop. Het omvangrijk kerkelijk gebied omvatte nagenoeg de ganse rechter oever van de Schelde tot aan de monding aan de Noordzee. Ten noorden en het oosten grensde het aan het bisdom Luik, in het zuiden aan het bisdom Laôn en in het westen aan het bisdom Arras, ermee verbonden tot 1093, en het bisdom Doornik op de linker oever. Samen met Utrecht en Luik waren het de drie bisdommen van Neder-Lotharingen. Het omvatte zes dekenijen, Kamerijk, Brabant, Brussel, Henegouwen, Valenciennes en Antwerpen. Het hing af van de aartsbisschop van Reims.

Kamerijk ontwikkelde zich op een kruispunt aan de rechteroever van de Schelde van verschillende romeinse wegen. De romeinse wallen zijn nog aanwezig tijdens de merovingische periode, waarbinnen verschillende kerken worden gebouwd omheen de kathedraal. Bisschop Gery brengt de bisschopszetel van Arras over naar Kamerijk op het einde van de 6e eeuw, wat getuigt van het economisch belang van de stad.

De economische welvaart is duidelijk maar ondergaat dan de invloed van de politieke gebeurtenissen in Europa met haar grenswisselingen. Ook de Noormannen komen één en ander vernielen. Later worden de wallen uitgebreid, maar dan komen de Hongaren (953). In de 10e eeuw wordt in Kamerijk een machtsstrijd uitgespeeld tussen de graaf en de bisschop die wenste zijn bisschopszetel zo onafhankelijk te maken als deze van Doornik (F.Mariage).

Bisdom

De eerste bisschop was St.Vaast, die Clovis voorbreidde op het doopsel. Clovis vroeg aan St.Remy, die hem doopte, om St.Vaast tot bisschop te benoemen. Hierbij werd het bisdom Kamerijk gesticht, los van Reims, maar met zetel te Atrecht.

Hij werd opgevolgd door de H.Dominique en de H.Wedulf, die de zetel naar Kamerijk overbracht. Bij diens dood kwam Childebert II tussen om de **H.Gery** (R. 564-623) te benoemen die hij als een heilige beschouwde. Bisschop Egidius/Gilles, bisschop van Reims en opvolger van St.Remy, stelde hem aan als bisschop van Kamerijk, waarin nu Atrecht werd ingenomen. Dit gebeurde ten koste van het bisdom Doornik, een eeuw vroeger gesticht door de H.Eleuterius en verbonden aan het bisdom Noyon.

Tussen 625 en 720 werden in het Kamerijks gebied een twintigtal abdijen gesticht, o.a. St.Amands, Hasnon, Marchiennes, St.Vaast, St.Aldegonde en Honnecourt. Bisschop Diedrik/Thierry overleed in 862. Vier jaren lang bleef het vacant tot de aartsbisschop van Reims zijn wil kon doordrijven en Jan I benoemen.

Tussen 860 en 880 werd de streek herhaaldelijk geplaagd door Noormannen. Hierop liet bisschop **Rothald** de stadswallen bouwen (R.976-995).

Kamerijk maakte integraal deel uit van het Oostrijk vanaf het Verdrag van Ribemont. In 948 verleende Otto I aan bisschop **Fulbert** (R.934-956) grafelijke rechten over Kamerijk en over de abdij van St.Géry. Dit leidde tot conflicten met de naburige graven van Henegouwen en Vlaanderen, maar ook met de burggraaf, meestal gesteund door deze graven.

Twistappel

In het begin van de 5e eeuw wordt een graaf **Waddo** vermeld. Een abdij werd zeker voor de 9e eeuw gesticht door de H.Gery. In 878 bevestigt paus Johannes VIII graaf **Boson** als voogd van deze abdij. Hij was een neef van Theutberga, echtgenote van Lotharius II en schoonbroer van Karel de Kale. In 879 werd hij koning van de Provence. Lodewijk de Vrome benoemde dan zijn neef Rudolf, broer van graaf Boudewijn II van Vlaanderen.

In de 9e eeuw kwam het graafschap Kamerijk overeen met de voormalige *pagus Cameracensis*, gelegen tussen de Schelde en de Sensée in het westen, Henegouwen in het oosten, Artois en de Vermandois in het zuiden. De grens werd gevormd door de waterscheidingslijn tussen het bekken van de Schelde, de Somme en de Seine. In die tijd werd ze door de Noormannen verwoest.

Haar strategische ligging aan de Schelde die een staatsgrens werd en tussen verscheidene sterke graven, maakte het tot een twistappel in de belangenstrijd tussen deze graven.

Het rijk waartoe Kamerijk behoorde werd bepaald door de toenmalige kampwisselingen binnen de gebeurtenissen in Lotharingen, hoewel de juiste toedracht niet altijd duidelijk is¹. Kamerijk kwam achtereenvolgens onder Lodewijk het Kind, Karel de Eenvoudige, Raoul van Bourgondië en Hendrik de Vogelaar. Alleszins bevestigt in 894 keizer Arnulf de privileges van de bisschop van Kamerijk, wat erop wijst dat in die periode Kamerijk in het Oostrijk lag.

De vroegst bekende 'graaf' van Kamerijk was Raoul, een broer van Boudewijn II van Vlaanderen. Na de moord in 896 op Raoul werd blijkbaar een **Isaac** aangeduid als graaf, wiens nazaten het gebied rond Kamerijk en Valenciennes beheerden tot in het einde van de 10e eeuw (Cawley). Hij zou het blijven tot 946. Die was mogelijks een kleinzoon van Rudolf langs een dochter. Hij was een trouwe vazal van Karel de Eenvoudige. Hij stierf in 948 en werd opgevolgd door zijn zoon Arnulf.

Vrij vroeg hebben de graven van Vlaanderen de grafelijke macht in Kamerijk overgedragen aan de bisschop van Kamerijk, wat naast hun afhankelijkheid tegenover Vlaanderen, ook de stabiliteit moest bevorderen. De bisschop was wel afhankelijk van de

¹ Hierover meer in het hoofdstuk Lotharingen

duitse keizer binnen het kader van het *Reichkirchensystem*. In 948 gaf keizer Otto I de abdij van St.Gery en de helft van het grondgebied van de stad aan bisschop **Fulbert** (R.934-956), die overigens reeds de andere helft onder zijn controle had. Dit werd in extenso bevestigd door keizer Hendrik II, wat de definitieve administratieve integratie in het Oostrijk bewerkstelligde en wat het begin moet zijn van de wereldlijke macht van de bisschop van Kamerijk.

Terwijl Otto II in Polen is, valt koning Lotharius van Frankrijk Kamerijk aan dat wordt verdedigd door **Arnoul** van Valenciennes samen met Godfried van Henegouwen. Ook roepen zij de hulp in van hertog Karel van Lotharingen. Arnoul was een kleinzoon van Isaac en moet derhalve ook graaf van Kamerijk geweest zijn.

Reeds in 948 werd door de bisschop een kasteelheer benoemd die dan later wel het burgerlijk beheer van het rijksbisdom zou overnemen, althans voor le Cambresis. De verhouding tussen beiden was dikwijls zeer conflictueel. De eerst bekende titularis was een **Jan**, voortkomende uit een voornamelijk invloedrijke familie met onbekende naam uit die gebied. Jan komt in opstand en wordt afgezet. Rond het jaar 960 worden de grensmarken ingericht. Arnoul wordt markgraaf van Valenciennes waarin het graafschap Kamerijk wordt ondergebracht². Zijn zoon Adalbert volgt hem wel op, maar het graafschap houdt op te bestaan bij zijn dood. Vanaf 1007 wordt het beheerd door de bisschop als rijksbisdom.

Bisschop **Tetdo** (R.972-976) riep **Gauthier I**, de kasteelheer van Lens ter hulp en benoemt hem tot burggraaf. Na diens dood in 1011 werd hij opgevolgd door zijn zoon **Gauthier II**, gehuwd met Ermentrude. Hij wordt vermoord in 1041. De weduwe hertrouwe met **Jan van Arras**, die van bisschop **Gerhard I** (R. 1012-1051) de kasselrij bekam. Hij wordt hiervan ontheven door bisschop Liebert, die dan Hugues benoemt, een kleinzoon van Gauthier II.

Bisschop **Gerhard II** (R.1076-1092) ontnam hem de functie, maar hij kon deze terug bekomen van Godfried, zoon van Anselmus van Ribemont, die de stad had heroverd op de opstandelingen. Hendrik IV van Duitsland benoemde dan Robrecht II van Vlaanderen als burggraaf van Kamerijk, die het in leen gaf aan **Hugues II**, zoon van Hugues I. Die kon aanblijven tot in de tijd van graaf Karel de Goede. Zoon **Simon** nam het na zijn dood over maar ging enkele jaren later naar het klooster. Hij werd dan opgevolgd door zijn zoon **Hugues III** (†c1189) Hij stierf zonder erfgenamen en werd opgevolgd door zijn zuster die gehuwd was met een heer van Montmirail, zodat de kasselrij naar dit huis overging.³

Rijksbisdom

Gedurende de 10e en de 11e eeuw werd het bisdom geleid door bisschoppen die de keizer onvoorwaardelijk steunden en tevens op zijn steun konden rekenen

tegenover de rumoerige bevolking en de opdringerigheid vooral van de graaf van Vlaanderen en in mindere mate van de koning van Frankrijk.

Het eerder beperkt burgerlijk gebied was de reden dat dit bisdom zich niet kon ontplooien zoals Luik en Utrecht. Tevens waren haar burenen veel machtiger en opdringerig. Alleszins was de bisschop een belangrijke steunpilaar van de keizerlijke macht in Neder-Lotharingen. Het vormde een schakel in het Ottoniaans *Reichkirchensystem* om dit onrustig gebied beter aan het Oostelijk rijk te binden. De drang naar onafhankelijkheid van de lotharingsche vorsten neigde sterk naar het nog karolingische Westelijk rijk, waarin tevens een sterk gezag ten aanzien van de adel ontbrak.

Het *Reichkirchensystem* werd een voedingsbodem voor de Investituurstrijd. Ook dit beperkt gebied ondervond hier-van de weerslag bij de overgang van de 11e naar de 12e eeuw. In 1093 werd Arras een zelfstandig bisdom. De graven van Vlaanderen poogden herhaaldelijk het gebied te bezetten en telkens kwam de keizer persoonlijk orde op zaken stellen. Ook in die periode ontstond een schisma. Walcher werd aangesteld door keizer Hendrik IV en kon zich handhaven hoewel de paus hem had afgezet en **Manasses** (R.1093-1103) aangesteld.

In de 12e eeuw verzwakt de invloed van de keizer. Naast de graaf van Vlaanderen, die af en toe nadrukkelijk aanwezig was, ontwikkelde zich ook de zelfstandigheid van de burgerij. Dit was helemaal niet gericht tegen de keizer maar getuigde van een bewustwording om zich te onttrekken aan de heerschappij zowel van de adel als van de bisschop. Deze ontwikkeling gebeurde ook in de naburige graafschappen, vooral in Vlaanderen, maar ook in het Duitse rijk. Aanvankelijk werd hieraan toegegeven maar uiteindelijk schroefde keizer Frederik II alles terug ten voordele van de vorsten. Ook in Kamerijk werd die beweging neergeslagen. De bisschop bleef nog steeds een exponent van de centrale macht. De keizer bleef nog zijn zeg hebben over de bisschopskeuze en was nog steeds een ruggensteun voor de bisschop in zijn conflicten met Vlaanderen en de gemeenten. Zo kon de bisschop nog steeds zijn wil aan de burgers opleggen.

In 1168 wou **Filip van Heinsberg**, aartsbisschop van Keulen, het bisdom Kamerijk scheiden van Reims en aansluiten bij dat van Keulen, dit met de steun van paus Pascal II, doch de keizer verzette zich daartegen.

De Keizer en de Bisschoppen

Aanvankelijk waren de bisschoppen van duitse oorsprong, zoals **Beranger** (R.956-963) en **Tetdon** (R. 972-979). Als bisschop regeerde hij over het uitgebreid bisdom Kamerijk, maar was in die functie wel afhankelijk van de aartsbisschop van Reims, zodat hij zowat 'te paard' op de twee rijken was.

Hij had het evenwel niet altijd onder de markt met zijn burgers (opstanden in 958 en 1077), maar ook met de vazallen, zoals de kasteelheer die eerder 'frans'-gezind was. Ook de expansiedrang van Vlaanderen bleef

² Hierover meer in het hoofdstuk 'De grensmarken'

³ Zie de genealogie der burggraven van Kamerijk

bestaan. Dit vergde van hem heel wat takt en doorzicht. **Gerard I van Florennes** (R.1012-1051) en de **H.Libertus** (R.1051-1076) waren in die zin opmerkelijke figuren. In 1076 had de Investituurstrijd zijn impact wat leidde tot een onrust in het bisdom nog aangedikt door de hervormingsplannen om het celibaat terug in te stellen bij de clerus. Toch kon **Gerard II** (R. 1076-1092) uiteindelijk rust brengen. Bij zijn dood evenwel laaiden de twisten weer op. De steun van de Vlaamse en de Henegouwse graaf, elk voor een partij, zorgde voor hoogoplopende onrust. Uiteindelijk haalde de graaf van Vlaanderen zijn voordeel, nadat de keizer hem in 1107 de kastellanie van Kamerijk overdroeg, van waaruit hij dan Dowaii en grote delen van Osterbant kon verwerven.

Spijts de belangrijke fysieke afstand tussen het Rijk en Kamerijk hielden de keizers er aan hun invloed aldaar te laten gelden. Zo waren de bisschoppen van de 11e eeuw, **Gerard I** en **Lietbert**, duidelijk 'figuren' van de keizer. Wanneer in 1092 **Gerard II** overleed kwam het tot een schisma tussen de pauselijke kandidaat **Manasses** en de keizerlijke kandidaat **Gaucher/Walcher** (R.1093-1106), deze laatste ook kandidaat van het kapittel. Dit moet gezien worden in het kader van de toenmalige Investituurstrijd. Het Schisma duurde twintig jaren. Keizer Hendrik IV, samen met Otbert, bisschop van Luik, en Godfried van Leuven kwamen militair hun kandidaat Walcher steunen, maar Manasses had ook de steun van Robrecht van Jerusalem, graaf van Vlaanderen. Inmiddels had het kapittel een nieuwe kandidaat voorgesteld, **Odon van Doornik** (R. 1105-1116), die nadat Manasses zich had teruggetrokken, de steun van de keizer kreeg, maar werd afgezet door de paus en zich ook terugtrok. Een zekere **Burchard** (R.1116-1130) werd vooropgezet door de keizer, mar deze moest toch twee jaren wachten op de pauselijke benoeming. In 1130 werd deze opgevolgd door **Lietard** (R.1131-1137) die het evenwel te bont maakte, en in gemeen overleg door de paus en de keizer werd afgezet.

De benoeming van **Nicolaas van Bergen-Chièvres** (R. 1137-1167) kan gezien worden als de toenemende invloed van Godfried van Leuven in Lotharingen, omdat de keizer andere zorgen had. Toch zou bisschop Nicolaas bij problemen de hulp inroepen van Diederik van de Elzas, graaf van Vlaanderen, wat deze laatste al te graag deed om invloed te krijgen in Kamerijk. Nadat Diederik III van den Elzas het pleit had gewonnen voor de opvolging in Vlaanderen, keerden de burgers van Kamerijk zich tegen de graaf van Vlaanderen, maar werden bloederig neergeslagen in de **Slag te Crevecoeur** op 17 januari 1138. In 1153 moest bisschop **Nicolas van Chièvres** (R.1137-1167) de kastellanie aan Diederik van den Elzas laten (Platelle).

De Bisschop en de Stad

Een conflict in 958 werd door bisschop Beranger overmeesterd. De reden en de oplossing ervan zijn niet bekend.

Op het einde van de 11e eeuw waren er verschillende opstanden, maar Wacher gaf ten dele toe en gaf een charter met privileges. Burchard en Nicolaas slaagden er wel in een zeker evenwicht te verkrijgen, maar Roger

van Wavrin probeerde progressief te privileges terug te schroeven, waarbij de keizer enigzins kon bemiddelen. Alles bij mekaar bleef Kamerijk wel een 'keizerlijke' stad, waar de keizers een grote invloed behielden. Anderzijds hadden de bisschoppen meer problemen met de kasteelheren en de adel uit de omgeving. De d'Oisy's, kasteelheren, de Ribemonts, voormalige kasteelheren van Valenciennes en de heren van Bouchain waren de belangrijkste. Later kwamen daar de Avesnes bij. Uiteindelijk moesten zij allen het onderspit delven.

Zeer agressief in dat opzicht was de heer **Gerard Maufilâtre**, familiaal gebonden aan de d'Oisy's. De keizer kwam de bisschoppen wel steunen, vernielden hun kastelen maar de bisschoppen bouwden er zelf nieuwe. De heer van Ostrevant en de graven van Henegouwen schuwden geen tussenkomsten.

De bisschoppen vroegen wel de graven van Vlaanderen om hulp. Robrecht II en Boudewijn VIII maakten hiervan gretig gebruik. Later zullen de Elzassers er zich mee moeien en de verschillende opstandige heren onderdrukken, behalve de Avesnes die later nog van zich zouden laten spreken....

Volgens Bruwier zijn deze conflicten tussen adel en bisschop het gevolg van de inmenging der graven van Vlaanderen, vooral van de Elzassers. De adel nam het niet altijd dat vreemden hun vreemde bisschoppen opdrongen, spijs ze de steun van de keizer hadden.

Globaal kenmerkt de geschiedenis van Kamerijk zich door enerzijds de duidelijke invloed van de graven van Vlaanderen en deze van de keizers, die aldus hun invloed in het voorportaal tegenover Frankrijk nastreefden. Dit staat in schril contrast met hun gebrek aan interesse in het naburige Henegouwen. Anderzijds heeft de lokale adel wel progressief meer invloed gehad. Hun tegenwerking verminderde de macht der bisschoppen maar bevoordeligde tevens de invloed der graven van Vlaanderen, door hun tussenkomsten ten voordele van de bisschoppen. In Henegouwen daarentegen versterkten de graven zich progressief tegenover de adel.

Spijts het Concordaat van Worms (1122) zullen de benoemingen toch nog sterk worden beïnvloed door de graaf van Vlaanderen, inzonderheid van Filip van den Elzas. De eerste **Pierre van Elzas** (R.1167-1174), een broer van de graaf, werd aangesteld zonder de wijding te hebben ontvangen. Hij nam wel ontslag in 1173. Een andere vertrouweling van Filip van den Elzas, **Robert van Ayre** (R.1174), werd ook zonder wijding aangesteld, maar werd kort daarop vermoord door Jaak van de Avesnes, een machtige heer uit de omgeving. De volgende bisschop, **Alard**, had ook geen wijding ontvangen, maar kreeg de steun van de keizer op voorpraak van de graaf van Vlaanderen. Zijn tegenkandidaat, **Roger van Wavrin** (R.1179-1191), volgde hem op nu met de steun van Boudewijn V van Henegouwen, die gebruik maakte van de afwezigheid van Filip van den Elzas, vertrokken naar Palestina. In 1192 dreef de keizer zijn wil door en benoemde **Jan van Antoing** (R.1192-1196). De invloed van de nieuwe graaf van Vlaanderen, Boudewijn V van Henegouwen was niet zo sterk. Hun rol was uitgespeeld.

Toenemende Franse Inmenging

Op het einde van de Staufentijd en tijdens het interregnum verzwakte de invloed van Duitsland sterk. De leenhulde aan de keizer werd wel behouden maar verloor zijn betekenis. De invloed van Filip de Schone nam toe, wat overeenkomt met een dieptepunt in de invloed van het Duitse rijk. In de 14e eeuw kon die invloed worden ingedijkt, maar het Luxemburgse huis wist het enigzins terug te dringen.

Hendrik VIII kon zijn invloed terug laten gelden, maar tijdens de Beierse twisten poogde Frankrijk het verloren terrein terug te winnen. De Honderdjarige Oorlog verzwakte het opnieuw. Tijdens Karel IV en Wenceslas wordt Kamerijk opnieuw een rijksbisdom en rijksvorstendom.

Gelegen op de grens tussen het Oost- en het Westrijk was de Cambresis in de 14e eeuw een gebied op het verlanglijstje in het kader van de expansionistische neigingen van het Franse hof in de 14e eeuw. Spijts de Honderdjarige oorlog had het zijn oog laten vallen op een reeks naburige gebieden in het grensgebied en gelegen in het Oostrijk, zoals de Dauphiné, de Savoie, de Provence, het graafschap van Arles, de Franche-Comté evenals gebieden in het voormalige Lotharingen, zoals Verdun en de Cambresis. Het bisdom was zelfs gelegen te paard op de Schelde, zodat Frankrijk niet veel moeite had om daar enige invloed uit te oefenen, wetende dat de Duitse keizers niet meer dezelfde macht hadden. Zij maakten gebruik van de zwakke figuur van keizer Karel IV.

In de meeste van de voornoemde gebieden werd een politiek gevoerd van 'aanwezigheid', soms van agitatie, van inmenging in het bestuur en de economie maar ook met matrimoniaal bindingen. Zo konden ze in 1349 zonder slag of stoot de Dauphiné annexeren, waarop keizer Karel IV niet reageerde.

Het bisdom Kamerijk lag als een vooruitgeschoven gebied van het Oostrijk aan de Schelde, waar de grens deze verlaat in de richting van de Maas. Inwendige twisten keerden regelmatig terug, hetgeen dan ook een doelwit was voor een Franse inmenging. De Franse koning kon er zelfs een belasting doorvoeren en afspraken maken met de kanunniken tegen de bisschop in. Koning Filip VI slaagde er in een stroman in het kapittel te laten benoemen. De zwakke keizer Lodewijk V van Beieren onthief de bisschop zelfs van zijn leenhulde.

Keizer Karel IV nam toch enkele initiatieven. Zo benoemde hij in 1349 zijn familielid **Walram van Luxemburg** als gouverneur en gaf de inkomsten van het gebied ten dele aan de bisschop van Trier. Ook verbood hij de francophile bisschop munt te slaan. Rond 1350 was er een duidelijke Franse economische inmenging in dit gebied, waartegen Karel IV wel optrad.

Herhaaldelijk waren er besprekingen tussen koning Jan II en keizer Karel IV, maar deze werden regelmatig op de lange baan geschoven vooral door de aarzelingen van de keizer evenals door diens gebrek aan doortastendheid, spijs hij suzerain was over deze gebieden. (F.Quicke)

In de late 14e eeuw kwam Kamerijk in de invloedssfeer van de hertog van Bourgondië, wat de Franse invloed terugdrong. Nadien poogde keizer Sigismund tevergeefs deze invloed terug te winnen. Uiteindelijk in 1482 kwam Kamerijk in het bezit van Maximiliaan I van Habsburg in de erfopvolging van Karel de Stoute, hoewel Lodewijk XIV pogingen deed om het te veroveren.

Wanneer de Nederlanden na de dood van Karel V aan de Spaanse tak van de Habsburgers toekwam, kon Filip II in 1559 Kamerijk laten verheffen tot een aartsbisdom, onafhankelijk van Reims. In die periode voelde de bisschop zich nog sterk gebonden aan het Duitse rijk en noemde zich *Prince du St. Empire*, zoals overigens alle aartsbisschoppen van het Oostrijk en betoonde nog leenhulde aan de keizer. Bij de **Vrede van Nijmegen** in 1679 ging het definitief over naar Frankrijk.

De oude bisdommen en de belangrijke abdijen in onze contreien tijdens de Middeleeuwen
(Twintig Eeuwen Vlaanderen, deel 1, M.Lamberty et al., Heidelberg-Orbis N.V., Hasselt, 1972)

De Bisschoppen van Kamerijk

- 500 - †v.540 H.Vaast, geïnstalleerd in Arras door de H.Remi
v.540 H.Dominique
v.545 - †v.580 H.Védulphe
584 - †623-627 H.Géry, aartsdiaken te Trier, als bisschop naar Kamerijk gezonden door koning Childebert, gewijd door Egidius, aartsbisschop van Reims. Vanaf dan omvat het ook het bisdom Arras.
627 H. Berthold
v.633 H. Aldebert/Arlebert/Emebert † voor 679, waarschijnlijk in 668 H.Aubert
669 - †693-712 H.Vindicien
† 21 juni tussen 712 en 715 Hildebert/Emebert
† 717 Hunald
717 - † 19 mei 728-729 H.Hadulf, abt van Sint-Vaast
728-730 - †v.752 Treuvard
750-752 - †v.763 Gaufrid/Gunfrid/Gaufroy/Godefrid
763-764 - †v.790 Albéric, stelt een gebedenboek samen.
v.790 - † 4 juli 816 Hildegard/Hiltoard /Hildoward, stelt een Sacramentboek op voor de clerus, manuscript in de bibliotheek van Kamerijk.
817 - †830 ou 831 Halitgaire of Halitgarius, gezant van Lodewijk de Vrome te Konstantinopel in 828
831 - †5 augustus 862 of 863 Thierry of Théodoric
863 - 866 Gontbert, Tetbold, Hilduin, benoemd door Lotharius II
866 - † 15 augustus 877 ou 879 H.Jan I
879 - †14 oktober 886 of 887 H.Rothade/ Rothad
17 maart 888 - † april 901 Dodilon

909 - †11 februari 934 Etienne
934 - †1 juli 956 Fulbert
956 - 958 Bérenger
958 - † 12 oktober 960 Engran/Ingelram/Enguerrand
960 - 965 Ansbert/Autbert
965 - 966 Wilbold
v.972 - † 28 augustus 976 Tetdon/Theodotus
v.976 - †v.995 Rothard
996 - †1012 Erluin/Arnulf

1012 - †14 maart 1051 Gérard I v.Florennes-Rumigny
1051 - †1076 H.Lietbert/Liébert
1076 - † 11 of 12 augustus 1092 Gérard II
1093 bisdom Arras nu zelfstandig
1093 - 1103 Manassès, door paus Pascalis II naar Soissons gezonden
1093 - 1106 Walcher, bisschop benoemd door Hendrik IV, kan zich handhaven tegen Manassès, hoewel door paus afgezet bij het concilie van Clermont in 1095

1105 - †19 juni 1116 Odon van Doornik
1116 - †3 of 4 januari 1130 Burchard
1131 - 1137 Liétard (afgezet)
1137 - †1 juli 1167 Nicolaas I van Chièvres

1167 - 1173 Pierre I v.Vlaanderen-Elzas, verkozen zonder wijding, neemt ontslag in 1173
1173 - †1174 Robert d'Aire, verkozen zonder wijding, vermoord 4 oktober 1174
1175 - †1178 Alard, verkozen zonder wijding
1179 - 1191 Oger of Roger van Wavrin
1192 - 1196 Jan II van Antoing
1197 Nicolaas II van Roeulx
1197 - 1198 Hugues, verkozen zonder wijding
1199 - 1200 Pierre II van Corbeil, wordt aartsbisschop van Sens in december 1200

1200 - †27 juli 1219 Jan III van Béthune
1220 - †1237/1238 Godfried van Fontaines
1238 - †1247 Willem I van Laon
1248 of 1249 - †v.1273 Nicolaas III van Fontaines
1274 - 1286 Ingelram/Enguerrand II van Créqui, verplaatst naar Terwaan
1286 - †1296 Guillaume van Avesnes-Henegouwen
1296 - 1306 Gui II de Colle Medio, aartsbisschop van Salerno in 1306, overleden in Avignon voor hij naar Kamerijk kon komen

1306 - 1309 Filip van Marigny, verplaatst naar Sens
1309 - 1324 Pierre III van Lévis-Mirepoix, verplaatst naar Bayeux, 28 maart 1324
1324 - 1336 (°) Willem II van Bologna, wordt aartsbisschop van Lyon in 1340, kardinaal in 1342; overleden 25 november 1373
1336 - 1342 Willem III van Auxonne, verplaatst naar Autun in 1342; † 1344
1342 - 1349 Gui IV de Ventadour verplaatst naar Vabres, 17 februari 1349; † 1352
1349 - †13 september 1368 Pierre IV van Clermont, voormalig bisschop van Noyon, dan van Clermont
1368 - 1371 Robert van Genève, voormalig bisschop van Thérouanne. Kardinaal in 1371, later paus Clémens VII
1371 - †18 juni 1378 Gérard III van Dainville, voormalig bisschop van Thérouanne
1378 - †12 januari 1389 Jean IV T'Serclaes
1389 - 1396 André van Luxemburg
1396 - 1411 Pierre V van Ailly, was bisschop van Puy, kardinaal in 1411; † 14 augustus 1420

1412 - †1436 of 1438 Jan V van Gavere-Liedekercke
1439 - 1479 Jan VI van Bourgondië
1480 - †7 oktober 1502 Hendrik van Berghes
1503 - †15 augustus 1516 Jacques de Croÿ
1516 - 1519 Guillaume de Croÿ, kardinaal in 1517, gezant in Toledo vanaf 1517, neemt ontslag voor Kamerijk in 1519; †11 januari 1521
1519 - †31 augustus 1556 Robert de Croÿ

(°) andere bronnen stellen Guy van Auvergne-Boutonargues, eerst bisschop van Doornik tot 1324, dan te Kamerijk tot 1335

Bron :

http://fr.wikipedia.org/wiki/Liste_des_évêques_de_Cambrai